

Beginnend *Bijbellezen*

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

7. Een nieuw begin

Lezen: Genesis 9

Mensen en dieren gaan uit de ark

Iets meer dan 13 maanden nadat Noach en zijn gezin de ark waren ingegaan, kwam de dag dat God tegen Noach zei dat zij er uit konden gaan. De plek waar de ark vast was komen te zitten, was droog genoeg om er weer een normaal leven te kunnen hebben. Bijvoorbeeld door eten te verbouwen op het land. Ook alle dieren mochten weer naar buiten; wat betekent dat er weer genoeg planten en ander groen moeten zijn geweest waar zij van konden eten.

We lezen niets over hoe de aarde eruit zag en wat er anders was geworden, of wat Noach vond van wat hij zag toen hij om zich heen keek. Wat er wordt verteld, gaat maar om één ding: zowel mensen als dieren gaan een nieuw begin maken. Na de schepping van de eerste dieren hadden die zich vermeerderd en zich steeds verder over het droge land, de aarde, verspreid. Hetzelfde deden de mensen: zij hadden zich vanaf de plaats waar de eerste mensen – Adam en Eva – woonden, als de rimpels die een druppel in een plas water maakt, steeds verder verspreid over de aarde (hoewel ze kennelijk niet heel erg ver van elkaar vandaan woonden). Nu was alle leven van de aarde verdwenen, en moest het allemaal van voren af aan beginnen. Daarom zei God over alle dieren en mensen die uit de ark gingen, dat hun aantallen weer groter moesten worden en ze over de hele aarde verspreid moesten gaan leven.

Het geloof van Noach

Het eerste dat Noach deed, was een altaar bouwen en offers aan de Here brengen. Er staat dat hij dat deed van een aantal speciale dieren en vogels, die 'rein' worden genoemd. Dat waren dieren en vogels die, bijvoorbeeld, geen vlees aten en al helemaal niet van dieren die al langer dood waren. Maar, zul je je misschien afvragen, hoe kan dat als er van elke diersoort maar één paartje in de ark meeging? Als die geofferd werden, konden er toch geen jongen meer komen? Dat klopt, maar juist van de vogels en dieren waarvan Noach later een offer zou brengen, moest hij er meer van meenemen. Want God had gezegd dat hij van alle reine dieren en van de vogels zeven mannetjes en hun wijfjes moest meenemen, zodat hun soorten zouden blijven bestaan. Alles was dus vooraf goed geregeld. Dat offer van Noach had een aantal betekenissen.

Natuurlijk was Noach in de eerste plaats God heel dankbaar dat Hij hen had gered. Maar hij toonde in dat offer ook eerbied voor God, omdat Hij iets heel groots had gedaan waardoor alle leven op aarde dood ging, behalve Noach en zijn gezin en een ark vol dieren. Daarnaast liet Noach zijn geloof in God merken. Geloof dat Hij verder voor hen zou zorgen, en de aarde door hen weer vol mensen zou worden; en geloof dat de aarde ook weer vol dieren zou worden, al offerde hij er nu enkele van aan God.

Geloof was in Noachs leven heel belangrijk. Van het begin aan had hij geloofd dat God echt heel veel water op aarde zou laten komen. Omdat hij zeker wist dat God doet wat Hij zegt, had hij de ark gebouwd. Nu alles voorbij was, wist hij dat het allemaal niet toevallig was gebeurd, maar dat God het zo had gedaan als Hij vóór de grote vloed had gezegd. Om dat grote geloof van Noach besloot God dat hij nooit meer een zondvloed over de hele aarde zou laten komen. Had God dan spijt van wat Hij had gedaan? Nee, want Hij weet heus wel wat Hij doet! Hij kon niet anders, omdat zijn mooie scheppingswerk anders – door de manier waarop het zich, door de slechtheid van het menselijk denken, ontwikkeld had – voor niets zou zijn geweest. Als het zo door ging, zou zijn plan niet door kunnen gaan. Hij wilde een nieuw begin maken met het beste dat er nog op aarde te vinden was. Maar dit nieuwe begin betekende niet dat de mensen die waren overgebleven geen fouten konden maken, en het nu wel goed zou gaan. Maar nu alle slechte mensen er niet meer waren, had God wel een einde gemaakt aan de slechte invloed die zij op andere mensen hadden. Het lag dus niet aan God als het weer verkeerd zou gaan. Want dan lieten de mensen zich verleiden door wat hun hart graag wilde (we noemen dat menselijke begeerte), en niet door Gods Geest leiden in het doen van wat goed is.

Wat God met de mensen en de dieren afsprak

Omdat vreselijke dingen als geweld en het doden van andere mensen de belangrijkste oorzaken waren geweest voor de zondvloed, zei God dat wie een ander mens doodt daar zelf voor moet boeten: “Wie bloed van mensen vergiet, diens bloed wordt door de mensen vergoten”. Het bloed van dieren mocht natuurlijk ook niet zomaar vergoten worden. Alleen als iemand vlees wilde eten, mocht er een dier worden gedood. En dus niet voor de ‘plezierjacht’, of omdat wij er last van hebben als het iets eet dat wij ook wel kunnen gebruiken.

God zegende Noach en zijn zonen Sem, Cham en Jafet, en sloot een verbond met hen. In dat verbond werden al hun nakomelingen inbegrepen, evenals de dieren. Het belangrijkste punt van dit verbond was, dat God het leven op aarde nooit meer zou wegvagen door een zondvloed. Het kon hard en veel regenen, zelfs dagen lang. Daarbij vielen en vallen er soms slachtoffers; maar de regenval zou op tijd ophouden, zodat niet alle mensen (en dieren) zouden verdrinken. En omdat mensen iets zichtbaars nodig hebben om te blijven denken aan wat hen is beloofd, geeft God dat vaak. Dat noem je een ‘teken’. En het teken van dit verbond is de prachtige regenboog. Die is zo groot, dat hij tot hoog in

de wolken is te zien. God stelt het ons zo voor dat niet alleen wij die boog zien, maar Hij ook. Natuurlijk heeft God geen regenboog nodig om te denken aan wat Hij heeft beloofd. Maar het is een geruststelling voor ons dat God inderdaad zal doen wat Hij heeft gezegd. De regenboog vertelt daarom van Gods altijd durende liefde voor zijn schepping, en in het bijzonder voor ons mensen.

Gods liefde is in de eerste plaats te zien in zijn geduld. Hij straft niet meteen, maar wacht af of wij inzien dat wij verkeerd doen en of wij het in het vervolg beter zullen doen. Ten tweede in zijn genade. Hij straft geen mensen van goede wil, ondanks dat zij hebben gezondigd. Ten derde in zijn barmhartigheid. Hij toont zijn medelijden met ons –

omdat wij in onze menselijke zwakheid steeds weer fouten maken – en wil ons alles geven wat wij nodig hebben om Hem te kennen en te dienen.

Alle mensen op aarde stammen af van de drie zonen van Noach

Dat er echt een heel nieuw begin kwam, en door de zondvloed dus echt alle mensen waren omgekomen, kunnen we zien in wat de Bijbel zegt over de zonen van Noach: “Met de drie zonen van Noach begon de verspreiding van de mensheid over de hele aarde”. Met de schepping van Adam en Eva begon de eerste verspreiding van de mensen over de aarde. De zondvloed stopte die in één klap. Maar door de redding van Noach, zijn drie zonen, en hun vrouwen, kon een nieuwe verspreiding beginnen. Alle mensen die nu leven, stammen dus af van de drie zonen van Noach. Dat is ook te zien in de volgende familie stamboom in de Bijbel, in Genesis hoofdstuk 10. Noach leefde na de zondvloed nog 350 jaar, maar hij kreeg geen kinderen meer.

Hoe het al snel weer fout ging

Wat de Bijbel ons hierna vertelt, laat zien dat wij mensen van elkaar verschillen, bijvoorbeeld in onze karakters. Maar er is ook verschil in ‘gezindheid’: in hoe we over iets denken, waar we onze aandacht aan geven, en hoe we omgaan met mensen. Noach was landbouwer en legde een wijngaard aan. Toen hij de eerste keer wijn had gemaakt, dronk hij daar kennelijk wat te veel van en werd hij dronken. De meeste mensen kunnen dan niet meer overeind blijven en gaan liggen. Ze vallen dan in slaap tot ze hun roes (soort wazige toestand) zijn kwijtgeraakt. Noach lag naakt in zijn tent. Of dat verkeerd was zegt de Bijbel niet. Veel mensen slapen tegenwoordig ook naakt, maar hebben dan meestal wel een laken of deken over zich heen. Noach lag gewoon ‘open en bloot’ in zijn tent, en kon door iedereen die er langs kwam gezien worden.

Toen zijn jongste zoon Cham langs de tent kwam, en zijn vader zo zag liggen, vond hij dat kennelijk zo gemakkelijk dat hij zijn beide broers ging roepen. Die deden wat hij zelf had moeten doen: ze namen “een mantel, legden die op hun schouders, liepen achteruit de tent binnen en bedekten het naakte lichaam van hun vader, met afgewend gelaat (dus met hun ogen ergens anders heen kijkend), zodat zij hem niet naakt zagen”. Toen Noach uit zijn roes wakker werd, zal hij zich hebben afgevraagd hoe die mantel daar was gekomen, en hoorde hij waarschijnlijk van Sem het verhaal.

Maar nu moeten we ons eerst even afvragen waarom bepaalde dingen in de Bijbel staan en andere niet. Want van Adam tot Noach is een heel lange tijd, waarin natuurlijk veel meer is gebeurd. Waar we daarom steeds aan moeten denken, is dat het Oude Testament de geschiedenis van het volk Israël vertelt en uitkijkt naar hun toekomst. De Israëlieten waren slaven in Egypte. Toen God hen daaruit had bevrijd, gaf Hij hen in de woestijn een wet. Zo werden zij Gods verbondsvolk. Hierover vertelt het tweede boek in de Bijbel: Exodus (Grieks voor ‘uittocht’). Maar de Israëlieten zijn niet uit de lucht komen vallen. Het gaat om de nakomelingen van een man die Israël (Jakob) heette. Daarom vertelt het eerste boek van de Bijbel over wat er aan het vormen van een verbondsvolk vooraf ging. Dat is het boek Genesis (Grieks voor ‘wording’). Zoals we al hebben gezien vertelt dit boek hoe alles is geworden. Eerst de schepping van de natuurwereld door God, de verbreiding van de mensen over de aarde en de ontwikkeling van hun gezindheid. Het grootste deel van de mensen wordt van kinderen van God tot mensen die alleen aan zichzelf denken. Er is een smalle lijn van gelovigen van Adam tot Noach, en een veel groter aantal mensen dat niet gelooft en vindt dat alles kan, ook uit de weg ruimen wie je in de weg staat. Dan Gods ingrijpen in de menselijke geschiedenis en in de natuurwereld, zodat uit wat er eerst was iets nieuws kon ontstaan (= worden). Er ontstaat een nieuwe lijn van gelovige mensen. Eén van hen is Abraham, de ‘aartsvader’ van de mensen die later het volk Israël (de kleinzoon van Abraham) zou worden. We hebben het hier een andere keer nog wel over. Maar dit boek Genesis vertelt ook over de andere volken waar Israël mee te maken kreeg. Eén daarvan is Kanaän, het volk dat woonde in het land dat de Israëlieten van God mochten hebben, toen zij uit Egypte waren gered. Deze Kanaän was de zoon van Cham, en hij wordt genoemd in plaats van zijn vader Cham.

Nu dan weer terug naar Noach. Wat zijn drie zonen deden, zegt iets over hun gezindheid; en Noach spreekt een vloek en een zegen uit over zijn zonen: “Het zal slecht aflopen met Kanaän. Hij zal de onbelangrijkste knecht van zijn familie zijn. Ik dank de Heer. Hij is de God van Sem. Maar Kanaän zal de knecht van Sem zijn. Ik bid dat God Jafet veel land geeft. Jafet zal bij Sem wonen. Maar Kanaän zal de knecht van Jafet zijn”. Dus Sem wordt de belangrijkste van de familie en Jafet zal voordeel hebben van wat God Sem zal geven; maar Cham zal de minste van de drie zijn.

J.K.D.